

Sygn. akt XV Ca 1490/16

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Joanna Andrzejak-Kruk (spr.)

Sędziowie: SSO Maciej Agaciński

SSO Agata Szlingiert

Protokolant: prot. sąd. Barbara Mischczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 marca 2017 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

przy udziale (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o złożenie do depozytu

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 28 lipca 2016 r.

sygn. akt V Ns 1020/16

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. zezwolić wnioskodawcy na złożenie do depozytu sądowego kwoty 24.000 zł (dwadzieścia cztery tysiące złotych) z tytułu ustalonego na podstawie ugody z dnia 10 listopada 2015 r. odszkodowania, które wnioskodawca zobowiązał się zapłacić uczestnikowi na zaspokojenie całości roszczeń uczestnika wobec wnioskodawcy związanych ze zdaniem przedmiotu najmu w związku z zakończeniem umowy najmu z dnia 8 stycznia 2008 roku;
2. ustalić, że depozyt może być wydany uczestnikowi na jego wniosek oraz po wystawieniu przez uczestnika i doręczeniu wnioskodawcy pokwitowania następującej treści: (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. niniejszym kwituje odbiór od (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwoty 24.000 zł stanowiącej zapłatę uzgodnionego zryczałtowanego odszkodowania, które ma zaspokoić całość roszczeń (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. związanych z zakończeniem umowy najmu z dnia 8 stycznia 2008 roku i zdaniem lokalu, który był jej przedmiotem”.

Maciej Agaciński Joanna Andrzejak-Kruk Agata Szlingiert

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym w dniu 17.05.2016r. wnioskodawca(...) Spółka z o.o. w P. wystąpił o: 1) zezwolenie mu na złożenie do depozytu sądowego kwoty 24.000,-zł z tytułu ustalonego na podstawie ugody z dnia 10.11.2015r. odszkodowania, które wnioskodawca zobowiązał się zapłacić uczestnikowi (...)Spółka z o.o. w P. na zaspokojenie całości roszczeń uczestnika wobec wnioskodawcy związanych ze zdaniem przedmiotu najmu w związku z zakończeniem umowy najmu z dnia 8.01.2008r.; 2) ustalenie że depozyt może być wydany uczestnikowi na jego wniosek oraz po wystawieniu przez uczestnika i doręczeniu wnioskodawcy pokwitowania o treści podanej we wniosku; 3) zasądzenie od uczestnika na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 28.07.2016r., sygn. akt V.Ns.1020/16 Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu oddalił powyższy wniosek.

W uzasadnieniu Sąd powołał się na art. 693¹ k.p.c. i wyjaśnił, że ustawodawca ograniczył uprawnienia sądu w postępowaniu depozytowym do przestrzegania tego, żeby zachowane były przepisy dotyczące strony formalno-technicznej składania do depozytu i niedopuszczania składania do depozytu sądowego przedmiotów świadczenia w przypadkach, w których nawet według twierdzeń zawartych we wniosku dłużnika złożenie do depozytu jest nieuzasadnione, a zatem niedopuszczalne. Jeżeli zatem sąd dojdzie do przekonania, w świetle twierdzeń wniosku oraz ewentualnie okoliczności znanych z urzędu, że nie zachodzą przewidziane przez prawo materialne przesłanki złożenia, to wówczas odmówi wydania zezwolenia na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

W niniejszej sprawie jako przesłankę materialną złożenia wniosku wnioskodawca wskazał art. 463 k.c., zgodnie z którym jeżeli wierzyciel odmawia pokwitowania, dłużnik może powstrzymać się ze spełnieniem świadczenia albo złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego. Jednocześnie wnioskodawca domagał się zastrzeżenia, że depozyt zostanie wydany wierzycielowi jedynie pod warunkiem złożenia pokwitowania konkretnej treści, tj. że kwota 24.000,-zł stanowi zapłatę uzgodnionego zryczałtowanego odszkodowania, które ma zaspokoić całość roszczeń uczestnika związanych z zakończeniem umowy najmu z dnia 8.01.2008r. i zdaniem lokalu. Będąc związany powyższym wnioskiem z mocy art. 321 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd uznał, że jego uwzględnienie nie znajduje umocowania w przepisach kodeksu cywilnego czy kodeksu postępowania cywilnego. Po pierwsze, z okoliczności przytoczonych we wniosku nie wynika, by strony zawarły ostatecznie umowę cywilnoprawną w trybie art. 917 k.c., tj. by zawarły ugodę określającą wysokość świadczenia po stronie wnioskodawcy. Skoro uczestnik propozycji ugody nie podpisał, kwestia wysokości odszkodowania, jakie winien zapłacić wnioskodawca wydaje się być sporna między stronami. Wobec braku umowy w tym zakresie trudno też stosować przepis art. 463 k.c., skoro wysokość świadczenia nie została dotąd w sposób jednoznaczny ustalona. Przede wszystkim zaś brak w przepisach kodeksu cywilnego możliwości uzależnienia wydania wierzycielowi depozytu pod warunkiem wystawienia odpowiedniego pokwitowania. W szczególności powyższe nie wynika z przepisu art. 463 k.c. Dodatkowo pokwitowanie, jakiego domaga się wnioskodawca, przesądza w zasadzie spór między stronami. Uwzględnienie zatem wniosku prowadziłoby do merytorycznego rozstrzygnięcia sporu między stronami, tymczasem nie taka jest funkcja postępowań depozytowych. W tym stanie rzeczy Sąd oddalił wniosek.

Apelację od postanowienia złożył wnioskodawca, zarzucając:

- 1) naruszenie art. 693¹ k.p.c. w zw. z art. 321 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że na podstawie okoliczności przedstawionych przez wnioskodawcę we wniosku nie zachodzi przyczyna uzasadniająca złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego;
- 2) naruszenie art. 693 k.p.c. w zw. z art. 463 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że przepisy k.c. i k.p.c. nie przewidują możliwości uzależnienia wydania wierzycielowi depozytu od wystawienia przez niego odpowiedniego pokwitowania.

W oparciu o te zarzuty wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia i uwzględnienia wniosku oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Uczestnik w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Nie budzi wątpliwości założenie Sądu I instancji odnośnie do zakresu jego kognicji w niniejszym postępowaniu. Zgodnie z art. 693¹ k.p.c. w postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowy sąd nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku, ograniczając się do oceny, czy według przytoczonych okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione, a zatem czy okoliczności podane przez wnioskodawcę podpadają pod te przypadki, które w świetle przepisów prawa materialnego uzasadniają złożenie do depozytu. Sąd nie bada tym samym, czy złożenie do depozytu jest ważne w rozumieniu art. 470 k.c. (a więc rzeczywiście uzasadnione pod względem materialnoprawnym) i czy wywoła skutek przewidziany w tym przepisie (czyli skutek spełnienia świadczenia), nie rozstrzyga też żadnych sporów w tym przedmiocie pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem. Zadaniem sądu jest jedynie skontrolowanie formalno-technicznej strony składania do depozytu i niedopuszczenie do sytuacji, w której złożenie takie byłoby nieuzasadnione już według twierdzeń przytaczanych przez samego dłużnika. Jeśli wniosek o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu jest tylko formalnie uzasadniony, a brak jest prawnomaterialnych podstaw do takiego złożenia, to jego uwzględnienie nie rodzi dla wnioskodawcy skutków przewidzianych w art. 470 k.c. Nie przesądza tego nawet prawomocne postanowienie zezwalające dłużnikowi na złożenie do depozytu. W szczególności konsekwencją wydania postanowienia nie będzie powstanie fikcji spełnienia świadczenia. Postępowanie w sprawie depozytowej ma oczywiście na celu urzeczywistnienie m.in. art. 467-470 k.c., jednak wydane przez sąd rozstrzygnięcie nie ma bezpośredniego wpływu na treść łączącego dłużnika i wierzyciela stosunku zobowiązaniowego. Złożenie do depozytu następuje na swoiste „ryzyko” wnioskodawcy, gdyż kwestia jego skutków może być przedmiotem oceny wyłącznie w innym postępowaniu dotyczącym np. ustalenia ważności złożenia przedmiotu do depozytu sądowego (wygaśnięcia zobowiązania), czy też toczącym się z powództwa wierzyciela o spełnienie tego świadczenia lub powództwa dłużnika o spełnienie świadczenia wzajemnego (tak również: uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 19.05.1951r., C 27/51, publ. OSN(C) (...); postanowienie Sądu Najwyższego z 17.03.1970r., II CR 159/70, publ. OSN 1970/11/209; uchwałę Sądu Najwyższego z 5.12.1986r., III CZP 62/86, publ. OSN 1987/10/146). Z uwagi na przedstawiony charakter postępowania o złożenie do depozytu sądowego dominuje w doktrynie stanowisko, iż w postępowaniu tym obowiązuje bezwzględny zakaz przeprowadzania dowodów w celu ustalenia i zweryfikowania okoliczności powołanych przez wnioskodawcę na uzasadnienie złożenia do depozytu. Jako dopuszczalne uznaje się wyłącznie dokonanie ich oceny formalnej, nie zaś badanie prawdziwości (tak m.in. K.Markiewicz, „Postępowanie w sprawach depozytowych”, Oficyna 2007, s.285-293; A.Zieliński, „Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego”, Monitor Prawniczy 2002/8/s.350; M.Uliaz, KPC Komentarz, C.H. Beck 2008, kom. do art. 693¹).

Należy zgodzić się ze skarżącym, że pomimo powołania się na przepis art. 693¹ k.p.c. oraz dokonania jego prawidłowej wykładni, Sąd I instancji nie zastosował się do jego dyspozycji i w rzeczywistości dokonał oceny prawdziwości twierdzeń wniosku. W ten sposób należy bowiem potraktować stwierdzenie Sądu, że z okoliczności przytoczonych we wniosku nie wynika, aby strony ostatecznie zawarły ugodę w trybie art. 917 k.c., określającą wysokość świadczenia po stronie wnioskodawcy, gdyż uczestnik propozycji ugody nie podpisał. Tymczasem wnioskodawca wyraźnie zaznaczył we wniosku, że uгода dotycząca zapłaty na rzecz uczestnika odszkodowania w kwocie 24.000,-zł (na całkowite zaspokojenie jego roszczeń związanych ze stanem przedmiotu najmu po zakończeniu łączącej strony umowy i zdaniem lokalu przez wnioskodawcę) została zwarta w dniu 10.11.2015r. w formie ustnej, strony osiągnęły porozumienie co do wysokości odszkodowania (stanowiącego równowartość kosztu netto prac budowlano-remontowych niezbędnych do doprowadzenia zdawanego lokalu do stanu spełniającego oczekiwania wynajmującego), a dopiero później uczestnik wystąpił do wnioskodawcy z prośbą o przesłanie pisemnego tekstu dokonanych uzgodnień, który miał zostać podpisany jedynie w celu sformalizowania zawartej ugody. Apelacja zasadnie wywodziła, że nie uwzględniając

powyższych twierdzeń Sąd I instancji podważył ich wiarygodność, do czego nie miał kompetencji w ramach niniejszego postępowania.

Dokonana przez Sąd Okręgowy formalna analiza okoliczności powołanych przez wnioskodawcę w jego wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego oraz odniesienie ich do określonych w przepisach prawa materialnego warunków dopuszczalności takiego złożenia uzasadniała przekonanie, że wniosek ten zasługiwał na uwzględnienie. Wnioskodawca podniósł, że strony zawarły ugodę, na podstawie której zobowiązał się on zapłacić uczestnikowi odszkodowanie w wysokości 24.000,-zł, a następnie pismem z dnia 26.04.2016r. zaoferował zapłatę uzgodnionej kwoty za pokwitowaniem, zaś uczestnik w wyznaczonym terminie nie zareagował na to wezwanie. Twierdzenia te wyczerpują z art. 462 § 1 k.c. i art. 463 k.c. Zgodnie z art. 462 § 1 k.c., dłużnik, spełniając świadczenie, może żądać od wierzyciela pokwitowania. Zgodnie zaś z art. 463 k.p.c., jeżeli wierzyciel odmawia pokwitowania, dłużnik może powstrzymać się ze spełnieniem świadczenia albo złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego. Sąd Okręgowy przychylił się do stanowiska wnioskodawcy, że milczenie uczestnika wobec wezwania do wystawienia pokwitowania w zakreślonym mu w tym celu terminie należy traktować jako równoznaczne z odmową jego wystawienia. Uzasadniało to przyjęcie, że według przytoczonych we wniosku okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione.

Wbrew stanowisku Sądu I instancji, przeszkody to uwzględnienia wniosku nie stanowił wskazany w nim warunek, po spełnieniu którego świadczenie pieniężne złożone do depozytu sądowego może być wypłacone uczestnikowi. Błędnie przede wszystkim Sąd przyjął, że obowiązujące przepisy nie przewidują

możliwości uzależnienia wydania wierzycielowi depozytu od warunku w postaci wystawienia odpowiedniego pokwitowania. Zgodnie bowiem z przywołanym w apelacji art. 693 pkt 4 k.p.c., we wniosku o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego wnioskodawca zobowiązany jest wskazać osobę, której przedmiot ma być wydany, oraz warunki, pod którymi wydanie ma nastąpić. Z kolei art. 693¹⁴ k.p.c. stanowi, że na żądanie wierzyciela sąd postanowi wydać mu depozyt, jeżeli zachodzą warunki określone we wniosku o złożenie do depozytu. Uznaje się, że wnioskodawca jest zwolniony z obowiązku określenia warunków wydania depozytu tylko wówczas, gdy ich w ogóle nie stawia, zaś określenie warunków wydania powinno być bezpośrednio związane z podstawą zdeponowania (por. K.Markiewicz, „Postępowanie w sprawach depozytowych”, Oficyna 2007, s.285-293). Ta ostatnia sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie, gdzie wnioskodawca jako warunek wypłacenia depozytu wskazał wystawienie przez uczestnika – nieudzielonego wcześniej – pokwitowania, którego treść odpowiada wymogom przypisywanym temu dokumentowi, a więc poświadcza, że dłużnik spełnił świadczenie oraz wskazuje dług, na poczet którego świadczenie spełniono (por. wyrok SN z 20.11.2007r., II PK 81/07), tj. jako zapłatę uzgodnionego zryczałtowanego odszkodowania, które zaspokaja całość roszczeń uczestnika związanych z zakończeniem umowy najmu z dnia 8.01.2008r. i zdaniem lokalu, który był jej przedmiotem.

Błędnie też Sąd I instancji uznał, że zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego oraz ustanowienie żadanego przez wnioskodawcę warunku jego wydania prowadziłyby do merytorycznego rozstrzygnięcia sporu między stronami (stanowisko to aprobował uczestnik w odpowiedzi na apelację, w której zaprzeczył, aby strony zawarły ustną ugodę na warunkach określonych we wniosku). Jak już zostało to wcześniej wyjaśnione, zgodnie z art. 470 k.c. tylko ważne złożenie do depozytu sądowego ma takie same skutki jak spełnienie świadczenia i zobowiązuje wierzyciela do zwrotu dłużnikowi kosztów złożenia. W literaturze i orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym formuła „ważnego złożenia” obejmuje dwa elementy: po pierwsze musi występować wskazana w ustawie przyczyna upoważniająca dłużnika do złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu, po drugie świadczenie dłużnika (którego „przedmiot” składany jest do depozytu sądowego) musi być zgodne z treścią zobowiązania (art. 354 § 1 k.c.; por. np. uzasadnienie wyroku SN z 14.05.2004r., IV CK 237/03, wyrok SN z 15.04.2005r., I CK 735/04, publ. Pr.bank. 2006/7-8/6). W razie sporu, czy złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego nastąpiło z przyczyny przewidzianej przez prawo materialne oraz czy złożony przedmiot świadczenia był zgodny z treścią zobowiązania, rozstrzygnięcie musi nastąpić w odrębnym procesie (por. wyrok SN z 22.12.2005r., V CSK 16/05), przy czym to dłużnika powołującego się na skutek z art. 470 k.c. obciążać będzie wówczas

obowiązek i ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających zastosowanie tego przepisu (art. 6 k.c., art. 232 zd. 1 k.p.c.). Rację ma wnioskodawca, że jeżeli uczestnik wytoczy przeciwko niemu powództwo o zapłatę odszkodowania (w związku z niezaakceptowanym przez niego stanem przedmiotu najmu po zakończeniu umowy z dnia 8.01.2008r.), to w ramach tego procesu sąd oceni, czy rzeczywiście – jak twierdzi wnioskodawca – strony zawarły ugodę, która została przez wnioskodawcę wykonana wskutek ważnego złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Zaaprobowanie stanowiska wnioskodawcy spowoduje oddalenie powództwa i wówczas uczestnik będzie mógł odebrać przedmiot świadczenia z depozytu sądowego, spełniając warunek wynikający z postanowienia w postaci wystawienia pokwitowania o określonej treści (art. 693¹⁴ k.p.c.), w przeciwnym zaś wypadku uczestnik uzyska wyrok zasądający świadczenie, a sąd na żądanie wnioskodawcy może zwrócić mu depozyt (art. 693¹¹ § 1 k.p.c.).

Z omówionych przyczyn i w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie i uwzględnił wniosek wnioskodawcy o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

Sąd Okręgowy nie orzekał o kosztach niniejszego postępowania z uwagi na treść art. 693¹⁶ k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, na żądanie dłużnika zgłoszone przed wydaniem przez sąd postanowienia o wydaniu depozytu, sąd przyzna mu od wierzyciela zwrot kosztów postępowania. Ustawodawca przewidział zatem szczególny, odbiegający od unormowania zawartego w art. 520 k.p.c., sposób ponoszenia kosztów postępowania depozytowego. Wprowadzona w nim zasada rozliczenia kosztów odpowiada regulacji prawa materialnego, tj. art. 470 k.c., zgodnie z którą ważne złożenie do depozytu sądowego zobowiązuje wierzyciela do zwrotu dłużnikowi kosztów złożenia. Wniosek dłużnika o zwrot kosztów postępowania o złożenie do depozytu może być więc złożony w dowolnej chwili – do czasu wydania postanowienia zezwalającego wierzycielowi na odebranie zdeponowanego przedmiotu, natomiast o kosztach należnych dłużnikowi sąd orzeka dopiero w tym postanowieniu. Art. 693¹⁶ k.p.c. wyłącza więc stosowanie art. 108 k.p.c. w odniesieniu do postanowienia zezwalającego na złożenie przedmiotu do depozytu sądowego, w którym sąd nie orzeka o kosztach.

/-/ Maciej Agaciński /-/ Joanna Andrzejak-Kruk /-/ Agata Szlingiert